

**UCHWAŁA NR LIX/369/2024
RADY GMINY KONOPNICA**

z dnia 26 kwietnia 2024 r.

zmieniająca Uchwałę Nr XLIV/260/2022 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Konopnica na lata 2022-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r., poz. 424), Rada Gminy Konopnica uchwala, co następuje:

§ 1. W Uchwale Nr XLIV/260/2022 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Konopnica na lata 2022-2026 wprowadza się następujące zmiany:

1. Dotychczasowy tytuł otrzymuje nowe brzmienie: „w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Konopnica na lata 2022-2026”.

2. Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLIV/260/2022 Rady Gminy Konopnica z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Konopnica na lata 2022-2026 otrzymuje brzmienie, zgodnie z Załącznikiem Nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Konopnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Ewa Żydek

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ NA LATA 2022-2026**

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Charakterystyka zjawiska przemocy	5
2.1. Pojęcie przemocy domowej	5
2.2. Rodzaje i typy przemocy	7
2.3. Fazy cyklu przemocy	8
2.4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej	9
2.5. Czynniki sprzyjające przemocy domowej	9
2.6. Skutki przemocy domowej	10
III. Diagnoza lokalna i analiza danych	11
3.1. Charakterystyka gminy Konopnica	11
3.2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Konopnica	11
IV. Główne założenia Programu	19
4.1. Cele Programu	19
4.2. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy domowej	19
4.3. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy osobom doznającym przemocy domowej	20
V. Realizacja Programu	26
5.1. Zasoby gminy Konopnica w zakresie realizacji Programu	26
5.2. Harmonogram realizacji Programu	27
5.3. Adresaci Programu	28
5.4. Przewidywane efekty realizacji Programu.....	28
5.5. Monitorowanie i ewaluacja Programu	28
5.6. Finansowanie Programu	29

I. Wstęp

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca część szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest, czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc domową, która ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, system norm i wartości.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gmin należy opracowanie i realizacja gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy domowej, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje, kto najczęściej doświadcza przemocy domowej oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Konopnica, z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy

Konopnica, w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy domowej, oddziaływanie na osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców Gminy Konopnica w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy

2. 1. Pojęcie przemocy domowej

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy domowej mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy domowej konieczne jest jej zdefiniowanie. Przemoc domowa, zgodnie z treścią art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę

osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”. Osoby wymienione w zacytowanym pkt. 1 to: ”członek rodziny – należy przez to rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą”. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny (rodzice, dziadkowie, pradziadkowie), zstępny (dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. Na zjawisko przemocy domowej można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Na przemoc domową można spojrzeć również z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności.

Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego, które jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

2. 2. Rodzaje i typy przemocy

Wyróżnia się następujące formy:

Przemoc fizyczna – nazywana również gorącą, to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia).

Przemoc psychiczna – nazywana również zimną, to umyślne agresywne działania, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące u ofiary zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżanie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzenie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie).

Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy.

Przemoc ekonomiczna – przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadzi do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka).

Zaniedbanie – stan ciągłego niezaspakajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Formy przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osobami doświadczającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni. Aby lepiej zrozumieć zjawisko przemocy w rodzinie należy również rozważaniami objąć inne aspekty przemocy. J. Mellibruda (1997) wyróżnia dwie jej formy, tzw. typy przemocy wewnątrzrodzinnej:

Przemoc gorąca - gorącą przemoc mogą powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, z zablokowaniem jakiś dążeń, z niespełnianiem pragnień i oczekiwań. Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkowi rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie sprawcy o niezdolności ofiary do

obrony i poczucie własnej bezkarności. Słabość ofiary wynika z przewagi fizycznej sprawcy lub okoliczności, w których sprawca uzyskuje władzę psychiczną. Towarzyszy mu wtedy poczucie, że „może sobie na wiele pozwolić”. Przejawia się ona w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest to przemoc naładowana agresją, występująca zwykle w afekcie. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji (krzyki, gwałtowne zadawanie bólu, wyzwiska).

Przemoc chłodna - Przemoc chłodna wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Polega na realizowaniu przez sprawcę specyficznego scenariusza zapisanego w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i środowiskowej kulturze. Człowiek realizujący taki scenariusz przemocy, zmierzając do jakiegoś celu jest gotowy do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Znajduje dla tego usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy jest świadomy cierpienia, które spowodował. Przemoc taka jest narzędziem oddziaływania zmierzającego nieraz do wzniosłych celów, które uzasadniają bolesne dla bliskiej osoby środki. Jednym ze szczególnie ważnych źródeł przemocy jest skrywane i dotkliwe poczucie niemocy, impotencji fizycznej lub psychicznej, które sprawca stara się zagłuszyć, a czasem zanegować poprzez akty przemocy.

2. 3. Fazy cyklu przemocy

Aby móc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyficze relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktyimizacji (stawania się ofiarą, traktowania siebie jako ofiary) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- 1) faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych;
- 2) faza ostrej, gwałtownej przemocy – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji);
- 3) faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy

kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy. Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

2. 4. Rola stereotypów i przekonań na temat przemocy domowej

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy domowej, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Stereotypy i mity czy przekonania usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na stosowanie przemocy, umacniają w nim poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę i zmuszając ją do milczenia.

2.5. Czynniki sprzyjające przemocy domowej

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie („pan i władca”), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc domową w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji,

wyzwalają skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwić swoje zachowania faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doznającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, poprzez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

2.6. Skutki przemocy domowej

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, uciezki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.)

Spoleczne konsekwencje doświadczania przemocy:

- przemoc w rodzinie jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu,
- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

III. Diagnoza lokalna i analiza danych

1. Charakterystyka gminy Konopnica

Gmina Konopnica jest to gmina wiejska, położona w powiecie lubelskim. Gmina Konopnica graniczy z gminami: Bełżyce, Jastków, Niedrzwica Duża, Wojciechów oraz miastem Lublin. Powierzchnia gminy Konopnica wynosi 93 km², co stanowi 5,53% powierzchni powiatu. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 153 osoby na km².

2. Diagnoza zjawiska przemocy domowej w Gminie Konopnica

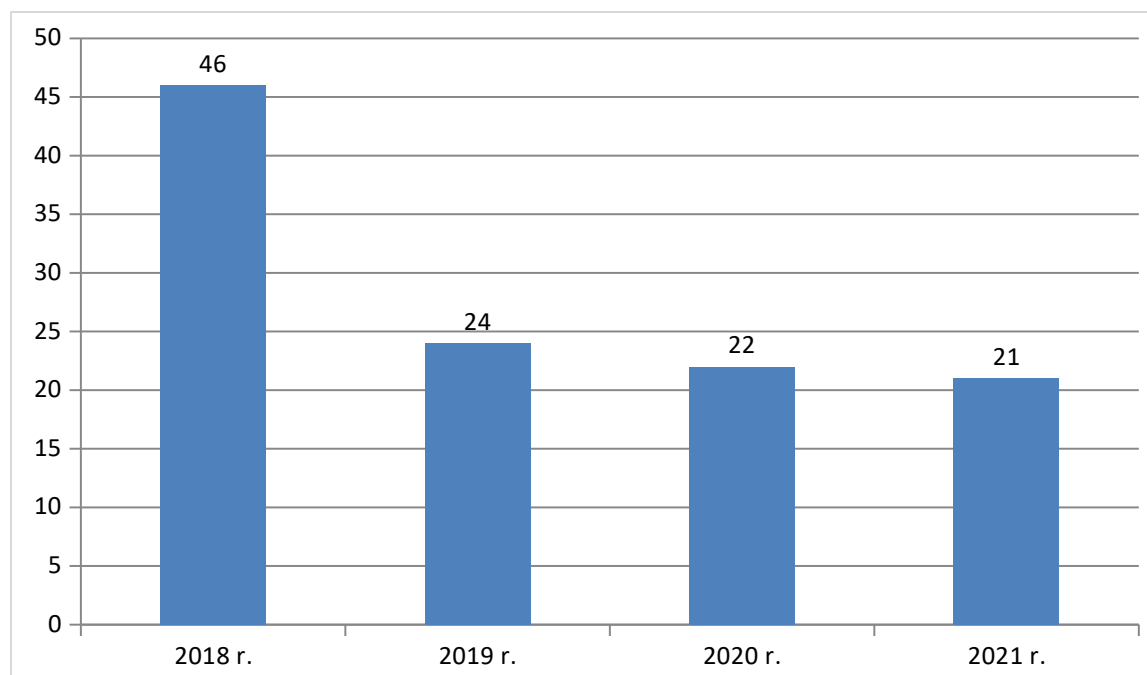
Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyka najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez

wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie ofiary od sprawcy.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do osób doznających przemocy domowej jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Konopnica. Przemoc domowa często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Diagnoza zjawiska przemocy domowej została przeprowadzona w oparciu o posiadane statystyki i dane. Oszacowanie zjawiska przemocy możliwe jest między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”.

W latach 2018-2021 zostało wszczętych łącznie 113 procedur „Niebieskie Karty” z czego najwięcej – 46 w roku 2018 r. Zestawienie danych w formie wykresu jasno obrazuje, iż co roku zmniejsza się ilość rodzin, które są objęte procedurą „Niebieskie Karty” tendencja spadkowa wynika z większej świadomości rodzin na temat przemocy. Świadomość ta rośnie dzięki różnego rodzaju programom profilaktycznym prowadzonym przez Komisariat Policji w Bełżycach, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym w Konopnicy przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lublinie i Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Lublinie.

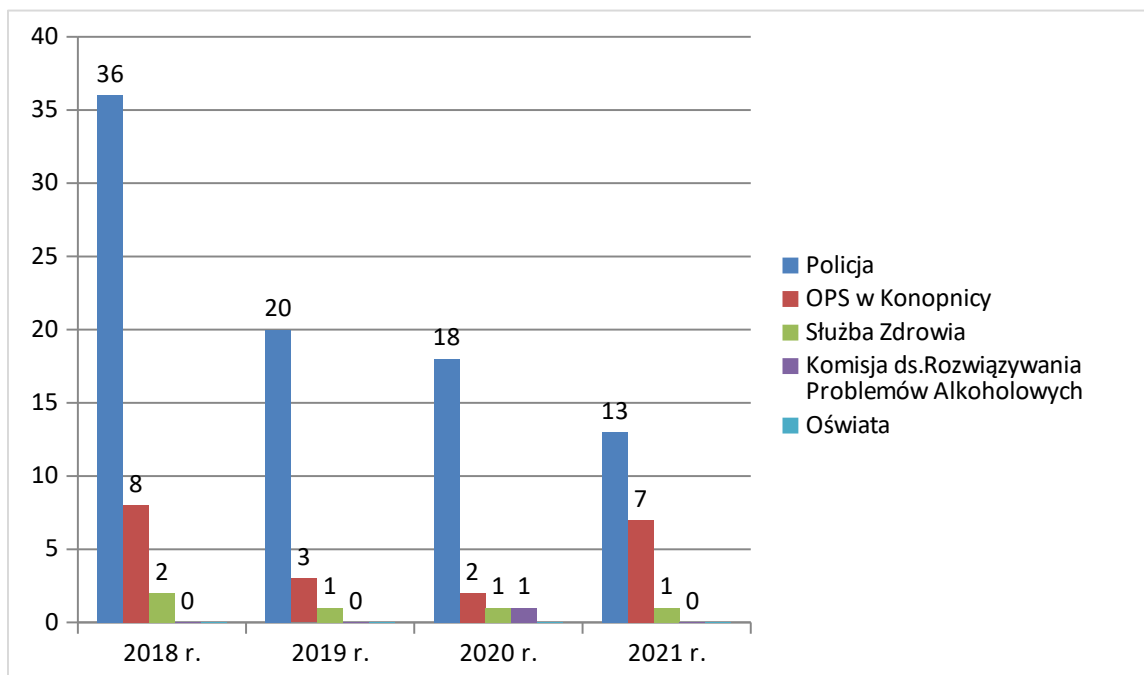
Wykres 1 – Ogólna liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Konopnica w latach 2018-2021

Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję (87), w następnej kolejności przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopnicy (20), Służbę zdrowia (5), Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

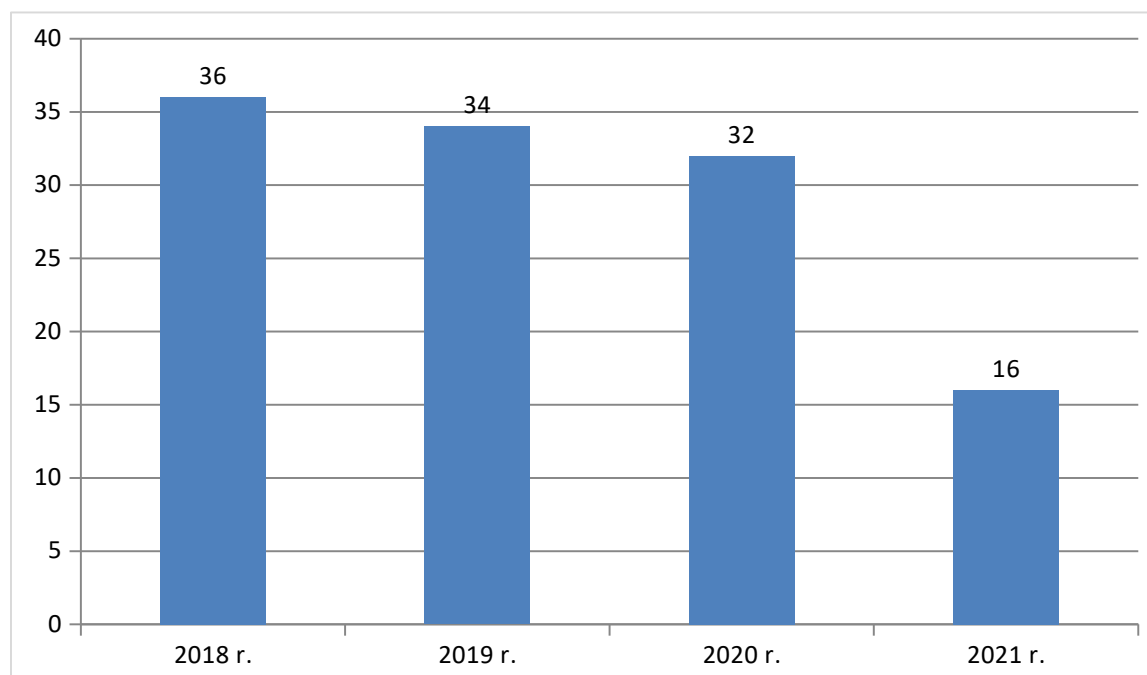
Alkoholowych (1). Oświata nie wszczęła żadnej procedury „Niebieskie Karty”. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018-2021.

Wykres 2 - Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne służby w latach 2018-2021

W analizowanym okresie tj. w latach 2018-2021 odbyło się 14 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. W tym samym okresie odbyło się 118 posiedzeń grup roboczych.

Wykres 3 - Liczba posiedzeń grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2021

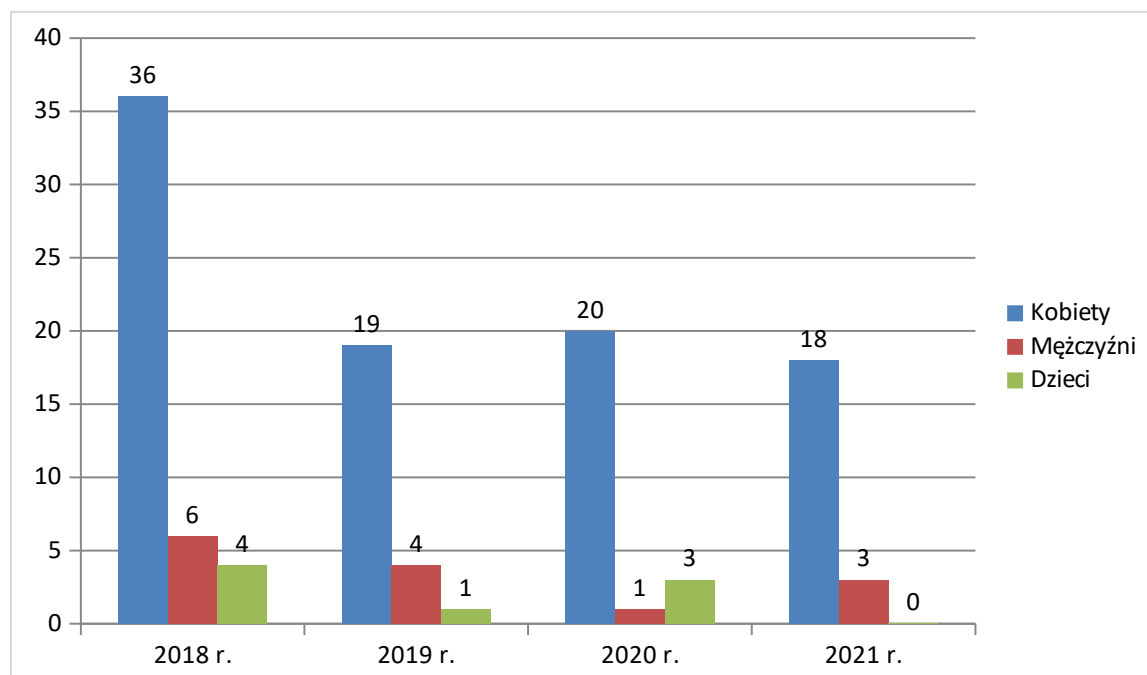

Grupą najczęściej doświadczającą przemocy na terenie Gminy Konopnica są kobiety – 93 przypadki. Jako najczęściej występujące formy przemocy wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna, seksualna czy zaniedbanie.

Zjawisko przemocy wobec mężczyzn zostało określone na poziomie 13 przypadków, z czego jedynymi formami przemocy była przemoc fizyczna i psychiczna oraz rzadziej zaniedbanie.

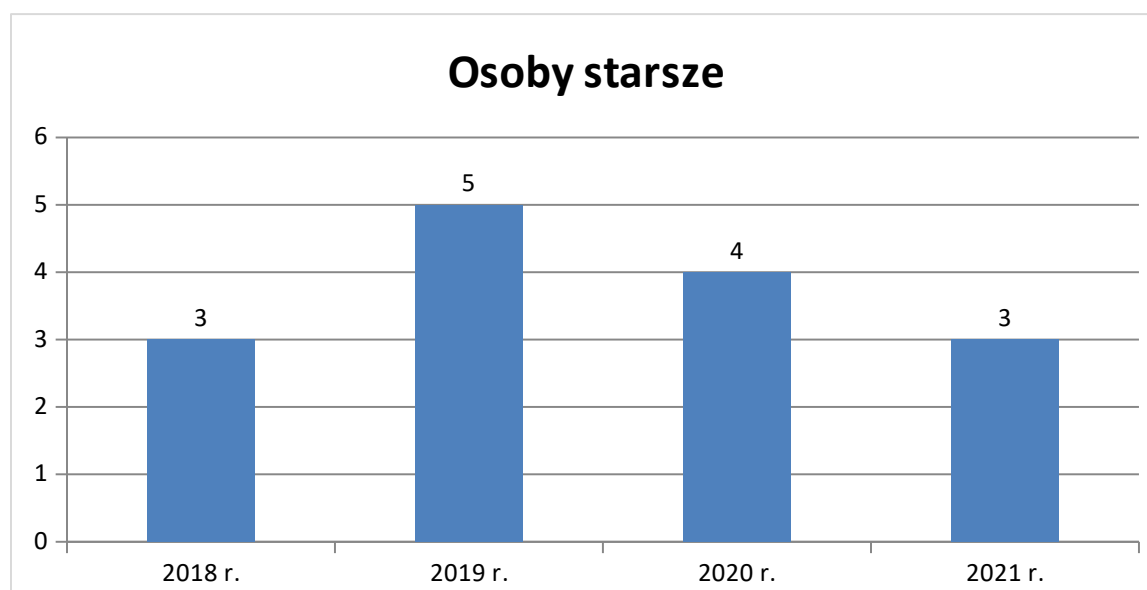
Przemoc wobec dzieci została ujawniona na poziomie 8 przypadków, z czego dominującą formą była przemoc psychiczna oraz zaniedbanie. Należy również zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin, gdzie dochodzi do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary, ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach, wielokrotnie interweniując i broniąc ofiarę przemocy domowej.

Wykres 4 - Struktura osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2018-2021

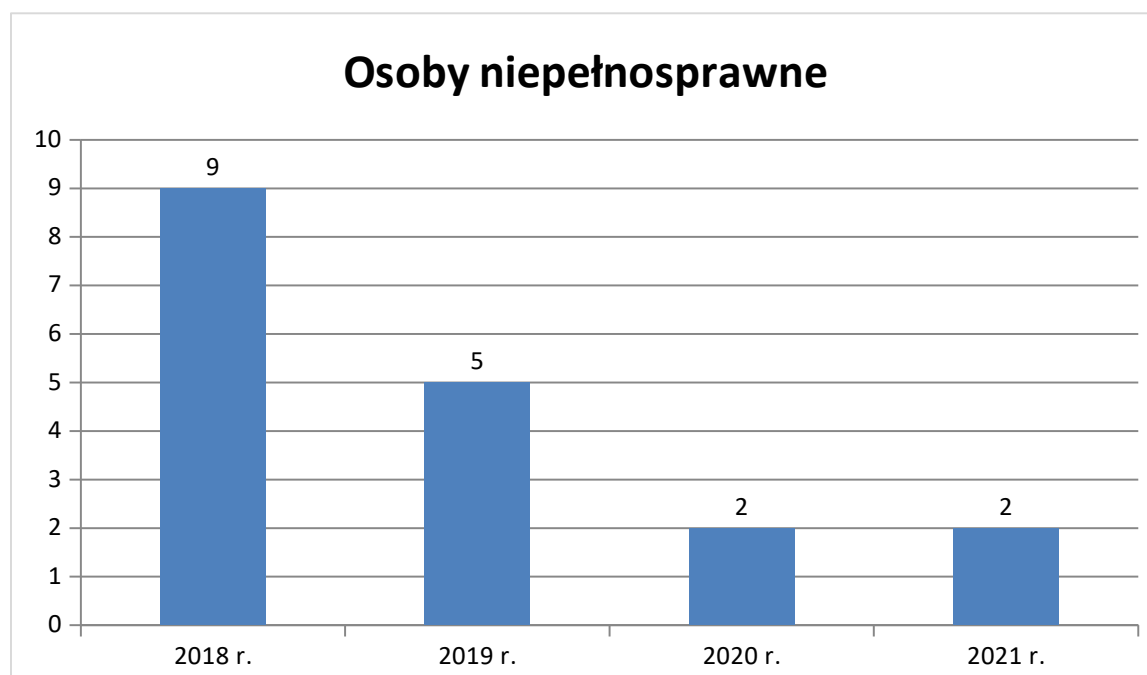

Na terenie gminy Konopnica w latach 2018-2021 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów oraz osób niepełnosprawnych, głównie w formie przemocy, psychicznej oraz zaniedbania. Najwięcej przypadków przemocy stosowanej na osobach starszych zanotowano w roku 2019 r. Natomiast w 2018 r. było najwięcej przypadków znęcania się nad osobami niepełnosprawnymi.

Wykres 5 - Przemoc wobec osób starszych w latach 2018-2021

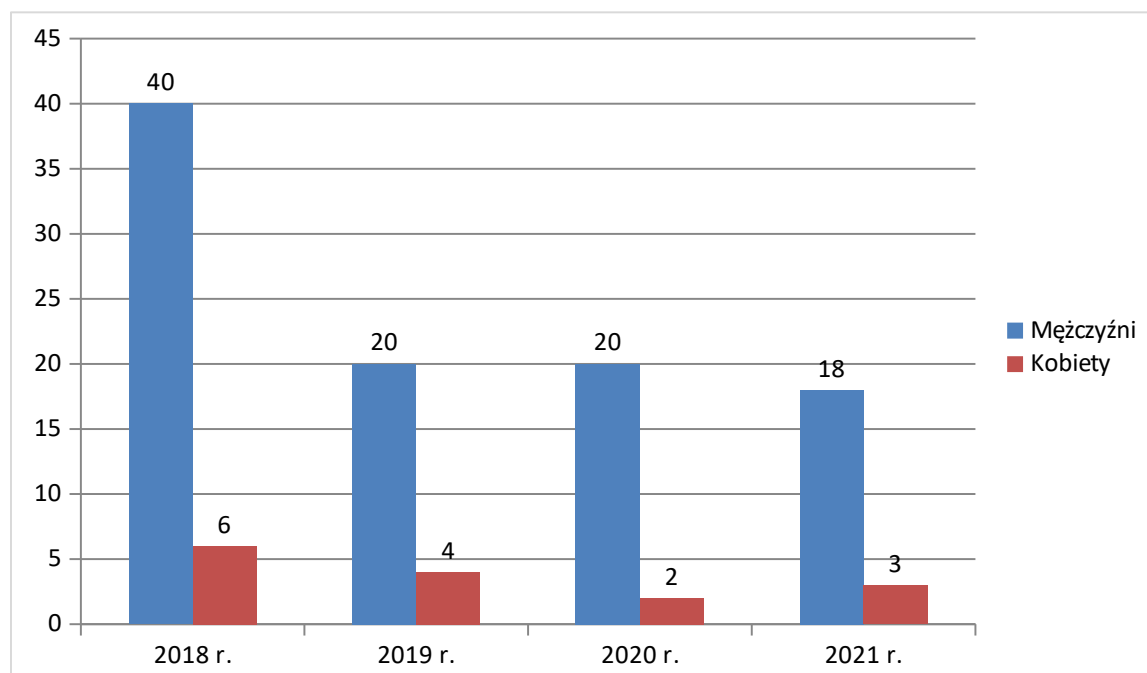

Wykres 6 - Przemoc wobec osób niepełnosprawnych w latach 2018-2021

W gminie Konopnica osobami najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni (łącznie 98 przypadków), w 15 przypadkach przemoc stosowały kobiety.

Wykres 7 - Sprawcy przemocy domowej w latach 2018-2021

Najwięcej ujawniono przypadków stosowania przemocy przez osoby w wieku produkcyjnym, jedynie w 10 przypadkach były to osoby po 65 roku życia.

Według danych zebranych na podstawie procedury „Niebieskie Karty” mężczyźni najczęściej stosowali przemoc wobec swoich żon, konkubin oraz rodziców.

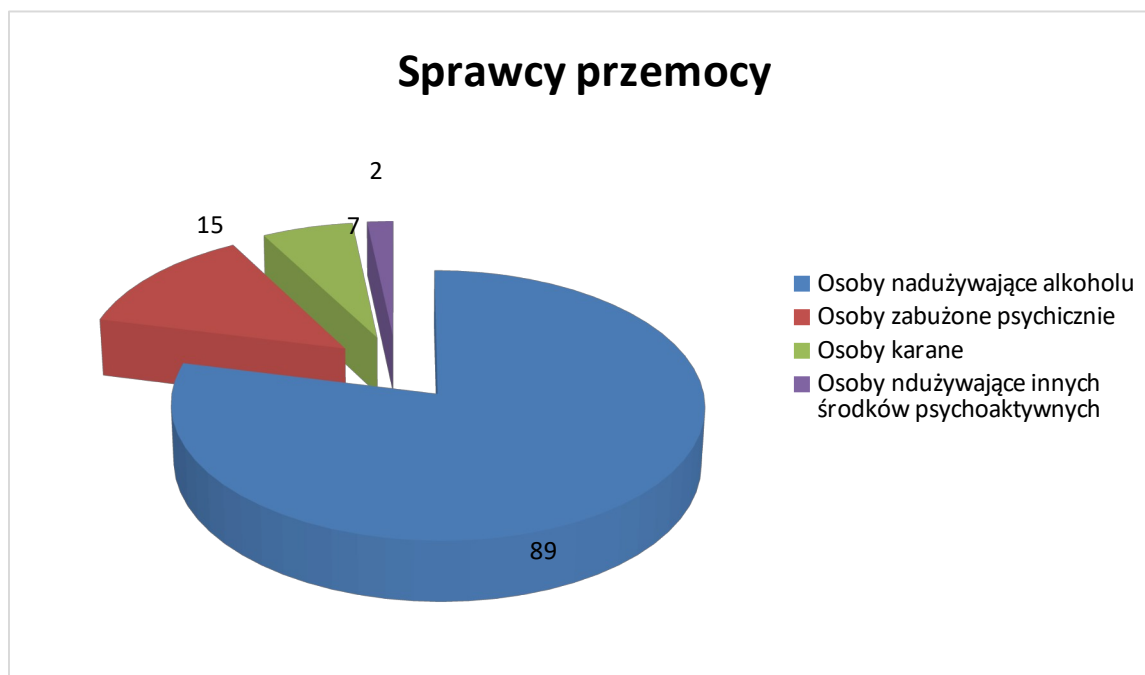
Kobiety jako sprawczynie przemocy najczęściej zęcały się nad małżonkami oraz dziećmi.

Tabela 1. Stopień pokrewieństwa pomiędzy osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy domowej, a osobami doznającymi przemocy domowej.

Stopień pokrewieństwa	2018	2019	2020	2021
Sprawca przemocy - Mężczyzna				
Mąż	34	18	19	17
Ojciec	4	1	0	0
Syn	2	1	1	1
Konkubent	0	0	0	0
Wnuk	0	0	0	0
Brat	0	0	0	0
Zięć	0	0	0	0
Inne (jakie)	0	0	0	0
Sprawca przemocy - Kobieta				
Żona	4	3	2	2
Matka	2	0	0	1
Córka	0	1	0	0
Konkubina	0	0	0	0
Wnuczka	0	0	0	0
Siostra	0	0	0	0
Synowa	0	0	0	0
Inne (jakie)	0	0	0	0

Największa liczba osób wskazanych jako sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2018- 2021 borykała się z problemem nadużywania alkoholu (89 przypadków). Nieco mniej osób zmagalo się z zaburzeniami psychiatrycznymi oraz nadużywaniem innych niż alkohol środków psychoaktywnych.

Wykres 8 - Charakterystyka sprawców przemocy

Jeśli chodzi o działania podjęte wobec podejrzanych o stosowanie przemocy domowej w Gminie Konopnica w większości przypadków sprawa przemocy została zgłoszona dzielnicowemu KP lub innemu funkcjonariuszowi Policji, pracownikowi oraz została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”. Ponadto sprawcy przemocy otrzymywali skierowanie do psychologa/terapeuty, były kierowane wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu rodzinnego. Były również podejmowane inne działania, takie jak rozmowy wspierające/korygujące.

Wśród działań podejmowanych na rzecz ofiar przemocy domowej znalazły się skierowania do psychologa oraz skierowania do udziału w spotkaniach grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Ponadto osoby kierowane były do lekarza, w tym psychiatry oraz do ośrodka dla ofiar przemocy domowej. Do innych działań należały: pomoc prawna, mediacje, pomoc pedagoga szkolnego, terapia indywidualna i socjoterapia, pomoc rzeczowa, szkolne programy profilaktyczne, wypoczynek letni dla dzieci z programami profilaktycznymi.

Podsumowując, w Gminie Konopnica dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, a ofiarami przemocy najczęściej są kobiety. Wobec ofiar przemocy najczęstszą formą udzielanej pomocy było skierowanie do psychologa oraz do udziału w spotkaniach grupy wsparcia.

Najczęściej sprawcami przemocy byli mężczyźni, którzy swoją agresję kierowali wobec żon i konkubin. Przemoc wobec dzieci częściej stosowały natomiast kobiety. Sprawca przemocy został określony jako osoba w wieku produkcyjnym, posiadająca problem z nadużywaniem alkoholu.

IV. Główne cele i założenia Programu

4.1. Cele Programu

Cel główny – tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele pośrednie:

- 1) podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej,
- 2) rozwijanie umiejętności samokontroli i kreowania właściwych postaw wobec rodziny,
- 3) organizowanie poradnictwa i interwencji w przypadkach przemocy w rodzinie,
- 4) zwiększenie umiejętności diagnozowania przemocy domowej i podejmowania skutecznych interwencji przez przedstawicieli różnych instytucji,
- 5) wzrost udziału ofiar przemocy domowej w dostępnych formach pomocy.

4.2. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2022-2026 został opracowany i będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
 - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U.2021,poz. 1249),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2020.1359 t.j.)
- Kodeks karny (Dz. U. 2020.1444 t.j.),
- Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2021.534 t.j.) ,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2021.1119 t.j.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2021.2268 ze zm.),
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030,
- Gminne Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4.3. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej mają obowiązek świadczyć: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, służba zdrowia oraz organizacje pozarządowe.

a) Gmina

Obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową. Możliwości działań na rzecz pomocy osobom doznającym przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

- Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc pomocy psychologicznej i prawnej poprzez:
 - tworzenie i realizacje programów,
 - tworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - kampanie społeczne informacyjno – edukacyjne;

Zespół Interdyscyplinarny

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielania pomocy. Zadaniem Zespołu jest również inicjowanie działań w stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej. Członkami Zespołu są przedstawiciele: pomocy społecznej, policji, oświaty, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W skład Zespołu mogą wchodzić też prokuratorzy. Zespół Interdyscyplinarny powołuje Grupy Diagnostyczno-Pomocowe mające na celu budowanie i realizację strategii postępowania dla konkretnej rodziny dotkniętej przemocą. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi przedstawiciele służb i instytucji posiadających kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie (wśród nich mogą być członkowie ZI) skład grupy roboczej jest zawsze dobierany w zależności od potrzeb rodziny.

b) Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące osoby doznające przemocy domowej podejmowane są przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia osób doznających przemocy domowej, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej przemocy,
- udzielanie informacji osobom doznającym przemocy domowej o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą, a ofiarą oraz umożliwienie osobom doznającym przemocy domowej uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących osobie doznającej przemocy domowej prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach opiekuńczych.

c) Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub na wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono

przestępstwo,

- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, tymczasowego aresztowania.

d) Sąd

Prowadzenie spraw karnych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej oraz spraw opiekuńczych przed sądami rodzinnymi mającymi na celu ochronę dzieci. Prowadzi nadzory kuratorskie rodzinne i dla osób dorosłych.

Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej,
- wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej,
- wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej,
- pozew o zasądzenie alimentów na dziecko,
- wniosek o uregulowanie sposobu kontaktowania się z dziećmi,
- sprawy przeciwko nieletniemu zdemoralizowanemu albo takiemu, który popełnił czyn karalny,
- wniosek o wgląd w sytuację dziecka,
- wniosek o zakaz osobistej styczności z dziećmi,
- wniosek o przysposobienie,
- wniosek o wydanie dziecka,
- wniosek o rozstrzygnięcie istotnych spraw dotyczących dziecka,
- pozew o przyczynianie się do zaspokojenia potrzeb rodziny,
- wniosek o nakazanie wypłacania małżonkowi wynagrodzenia za pracę drugiego małżonka.

Sąd Rejonowy Wydział Cywilny

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- pozew o zniesienie małżeńskiej wspólności majątkowej,
- wniosek o podział majątku wspólnego,
- pozew o eksmisję.

Sąd Okręgowy Wydział Cywilny

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- wniosek o unieważnienie małżeństwa,
- pozew o rozwód.

e) Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się m.in. w przypadku: ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, umieścić w schronisku oraz za zgodą osoby poszkodowanej, zwrócić się do policji o pomoc,
- prowadzić „Niebieską Kartę”.

Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje pracę socjalną (wsparcie finansowe, zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, kieruje na warsztaty pogłębiające umiejętności rodzicielskie), asystenta rodziny czy też poradnictwo: prawne, psychologiczne i pedagogiczne.

Organizuje także obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego.

f) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Ma za zadanie prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, prowadzenie warsztatów pogłębiających umiejętności wychowawcze rodziców, psychoterapię systemową dla rodzin zastępczych, prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla rodziców.

g) Ochrona zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo

często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy osobom, doznającym przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie osób doznających przemocy domowej o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania,
- założenie „Niebieskiej Karty”.

h) Oświata

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest osobą doznającą przemocy bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- sporządzić jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń,
- nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
- wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy,
- monitorowania prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych,
- udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach diagnostyczno-pomocowych
- wszcząć procedurę „Niebieskiej Karty”.

i) Organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej

gminie, w przychodni, w poradni, w szkole, w komisariacie, itp. Organizacjami pozarządowymi są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci.

W ramach swej działalności oferują, m.in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- prowadzenie klubów i świetlic środowiskowych,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
- pomoc socjalną,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci
- wszcząć procedurę „Niebieskiej Karty”.

Współpraca służb i instytucji

Osoby doznające przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej świadczonej przez różne służby:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy.

V. Realizacja Programu

5.1. Zasoby gminy Konopnica w zakresie realizacji Programu

1) Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy domowej oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Komisariat Policji w Bełżycach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopnicy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Wójcie Gminy Konopnica,

- placówki oświatowe w Radawcu Dużym, Motyczu, Stasinie i Zemborzycach Tereszyńskich,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Motyczu,
- organizacje pozarządowe,
- parafie,
- inne.

2) Mocne strony:

- a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,
- b) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,
- c) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.

3) Słabe strony:

- a) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- b) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- c) brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).

4) Zagrożenia:

- a) słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- b) negatywne wzorce zachowań społecznych,
- c) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- d) problemy uzależnień głównie jednak od alkoholu członków rodzin.

5.2. Harmonogram realizacji Programu

Lp	Działanie	Okres realizacji	Realizator
1	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie	2022r. – 2026 r.	Zespół Interdyscyplinarny
2	Uwrażliwianie społeczeństwa na problem przemocy w rodzinie (m.in. poprzez prowadzenie kampanii społecznych, kampanie medialnych itp.)	2022r. – 2026 r.	Wszystkie instytucje wchodzące w skład Zespołu Interdyscyplinarnego, Zespół Interdyscyplinarny
3	Realizacja programów edukacyjnych, terapeutycznych, w tym prowadzenie grup wsparcia, edukacyjnych i innych dla ofiar przemocy w rodzinie i osób uwikłanych w przemoc w rodzinie	2022r. – 2026 r.	PCPR, Oświata, organizacje pozarządowe, pomoc społeczna
	Poradnictwo specjalistyczne, pomoc specjalistyczna dla ofiar przemocy w rodzinie (w tym psychologiczna, medyczna, prawna)	2022r. – 2026 r.	PCPR, Służba Zdrowia, Oświata, organizacje pozarządowe
5	Interwencja kryzysowa, w tym udzielanie schronienia	2022r. – 2026 r.	PCPR, organizacje pozarządowe
6	Oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie	2022r. – 2026 r.	PCPR, OPS, Policja, Prokuratura, Sąd
7	Organizowanie szkoleń dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	2022r. – 2026 r.	PCPR, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania

			Problemów Alkoholowych
--	--	--	---------------------------

5.3. Adresaci programu

- 1) osoby doznające przemocy domowej,
- 2) osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej,
- 3) przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- 4) przedstawiciele władz lokalnych,
- 5) społeczność lokalna Gminy Konopnica.

5.4. Przewidywane efekty realizacji Programu

- 1) Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej Gminy Konopnica o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
- 2) Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
- 3) Zbudowanie na terenie Gminy Konopnica spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 4) Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
- 5) Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
- 6) Spadek liczby przypadków przemocy domowej.

5.5. Monitorowanie i ewaluacja programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2022 – 2026, funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje zarówno zadania gminy, jak i powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową. Przedstawiony system pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a zaproponowane procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową. Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy, zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań. Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości polityki społecznej lub programu; dane te mają być wykorzystane przy

podejmowaniu decyzji dotyczących tej polityki czy programu. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania, rozwoju i realizacji aktualnie przeprowadzonego Programu. Ewaluacja jest więc procesem, który rozpoczyna się już w momencie tworzenia programu/projektu. Wtedy bowiem podejmuje się decyzję co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania (tworzenie narzędzi, gromadzenie dokumentacji). W trakcie realizacji projektu trwa ciągła analiza połączona z oceną jakości wykonywanych zadań.

5.6. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Konopnica, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.